

Artros – hästens vanligaste sjukdom, var står vi idag?

Eva Skiöldebrand, Veterinärmedicin doktor, professor, Institutionen för husdjurens biovetenskaper, SLU

Artros (benämns även som ledinflammation, serös artrit, osteoartrit, degenerativ ledsjukdom) drabbar ett stort antal hästar årligen och det är den vanligaste orsaken till ledsmärta och att hästen blir halt från en eller flera leder. I kroniska stadier ger den grav smärta både i leder och muskler. Smärtan ger halta men kan även yttra sig att hästen blir mycket het att rida, presterar sämre, eller ovillig att utföra vissa rörelser eller vägrar på hinder. Sjukdomen leder i slutstadiet till ledsvikt och hästen svarar inte längre på behandlingar och i många fall går hästen till slakt.

Som veterinär ser jag denna sjukdom som det största välfärdsproblemet inom hästsporten. Det är därför av största vikt att vi kan diagnostisera sjukdomen mycket tidigare i förloppet då det fortfarande finns möjligheter att broskcellerna kan läka av. Det är även av största vikt att individuella träningsprogram tas fram för att förhindra att hästen drabbas av sjukdomen då överbelastning är den främsta orsaken till den bryter ut.

Den forskning som jag bedriver har lett till att vi nu kan använda oss av biomarkörer. Vi har identifierat vävnadsfragment som kommer från brosket och det underliggande benet, sk biomarkörer som alstras mycket tidigt i sjukdomsprocessen innan hästen visar kliniska symtom på halta. Dessa läcker ut i ledvätskan tidigt i sjukdomsprocessen och i blodet men även i saliven. Genom ett prov kan vi kvantifiera mängden av biomarkörerna och diagnostisera hur svårt sjuk leden är. I saliven kan vi mäta en biomarkör som kommer från benet och som alstras när hästen tränas. Olika underlag påverkar leden och detta kan vi mäta genom att ta ett prov från hästen mun.

Vad kan vi använda biomarkörerna till?

- ☐ **Profylax:** Vi kan utveckla träningsprogram för den individuella hästen. Vi kan besvara frågan: hur mycket ska en häst röra på sig? (både underträning och överträning är skadligt för hästen). Vad har olika underlag för påverkan på leden?
- ☐ **Diagnostik:** Genom ledvätskeprov kan exakt led identifieras och effekten av läkemedelsbehandling samt biverkningar efter olämplig ledbehandling kan mätas.
- ☐ **Rehabilitering och eftervård:** När ska hästen börja tränas igen efter behandling? vad är lämplig träningsmängd och när kan hästen tävlas igen?

Om man vill läsa mer. Referenser:

1. Adepu S, Ekman S, Leth J, Johansson U, Lindahl A, Skiöldebrand E. Biglycan neo-epitope (BGN(262)), a novel biomarker for screening early changes in equine osteoarthritic subchondral bone. *Osteoarthritis Cartilage*. 2022 Oct;30(10):1328-1336
2. Adepu S, Lord M, Hugoh Z, Nyström S, Mattsson-Hultén L, Abrahamsson-Aurell K, Lützelshwab C, Skiöldebrand E. Salivary biglycan-neo-epitope-BGN262: A novel surrogate biomarker for equine osteoarthritic sub-chondral bone sclerosis and to monitor the effect of short-term training and surface arena. *Osteoarthritis Cartilage*. 2023 Mar 15;5(2):100354.
3. Skiöldebrand E, Ekman S, Mattsson Hultén L, et al. Cartilage oligomeric matrix protein neoepitope in the synovial fluid of horses with acute lameness: A new biomarker for the early stages of osteoarthritis. *Equine Vet J* 2017; **49**(5): 662-7.
4. Ekman S, Lindahl A, Rüetschi U, et al. Effect of circadian rhythm, age, training and acute lameness on serum concentrations of cartilage oligomeric matrix protein (COMP) neo-epitope in horses. *Equine Vet J* 2019; **51**(5): 674-80.